

Activiteitenoverzicht en

Jaarrekening 2019

Vereniging voor de Haagse Jeugd “Clubhuizen de Mussen”

te

Den Haag

Den Haag, 11 juni 2020

Inhoudsopgave

A	Activiteitenoverzicht	2
1.	Doelstelling Vereniging	3
2.	Organisatie De Mussen	4
3.	Programmalijnen in de Mussen	6
4.	Buurtcentrum De Mussen	7
5.	De Mussen en de brede buurtzone	10
6.	Kinderopvang De Mussen	12
7.	Meiden	14
8.	Tieners en jongeren	15
9.	Volwassenen	16
10.	Buurtsportvereniging De Mussen	21
11.	Steun voor De Mussen	23
B	Jaarrekening	24
1.	Ontwikkelingen in 2019	25
2.	Balans	26
3.	Rekening van baten en lasten	27
4.	Toelichting op de balans	28
5.	Toelichting op de rekening van baten en lasten	30

A. Aktivitätenverzeichnis

1. Doelstelling Vereniging

De vereniging heeft ten doel het bevorderen van ontwikkeling en ontspanning van de minder bevoorrechte jeugd met name in 's-Gravenhage. Zij tracht dit doel te bereiken door het oprichten en houden van een of meer jeugthuizen en vakantieverblijven en voorts met andere middelen die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

De Mussen biedt kansen aan kinderen, jongeren en volwassenen om zich te ontwikkelen. Dat doen we al sinds 1926 in de Haagse Schilderswijk. Wekelijks wordt De Mussen bezocht door ruim 2000 buurtbewoners van alle leeftijden en verschillende etnische achtergronden. We bieden activiteiten aan gericht op participatie in de samenleving, bewegen en gezondheid, kunst en cultuureducatie en natuur en techniek. We werken daarbij nauw samen met de gemeente, met tal van organisaties in de wijk/stad (scholen, gezondheidscentra, musea, cultuurinstellingen, welzijnsinstellingen, sportverenigingen) en partners binnen Europa. De Mussen wordt gedeeltelijk gefinancierd door gemeentelijke subsidie. Een steeds groter deel van onze projecten wordt gefinancierd door lokale, landelijke en Europese fondsen en door giften van private donateurs.

2. Organisatie De Mussen

MEDEWERKERS

Buurtcentrum De Mussen

Het team van het buurtcentrum bestond in 2019 uit 25 medewerkers (19,5 FTE). Ons multiculturele team bestaat uit medewerkers van diverse leeftijden en achtergronden en is een goede afspiegeling van de wijk waarin we werken. Deze diversiteit draagt er toe bij dat we de wijk goed kennen, een goed contact hebben met de wijkbewoners en vertrouwen genieten bij hen.

Kinderopvang De Mussen

Bij de Stichting Kinderopvang De Mussen waren het afgelopen jaar 14 medewerkers (10,5 FTE) in dienst voor de opvang van peuters en kinderen buiten school.

Leerwerkbedrijf

Bij het Leerwerkbedrijf van De Mussen waren in 2019, 65 medewerkers werkzaam in de Stipbanenregeling van de gemeente Den Haag. Deze regeling geeft werkloze mensen met een lange afstand tot de arbeidsmarkt kans om werkervaring op te doen. Voor De Mussen zijn deze extra collega's een welkome aanvulling om alle werkzaamheden bij het beheer, de receptie, de administratie, het jeugdwerk, de buurtsportvereniging, de kinderopvang, etc. uit te kunnen voeren. In 2019 is 23% deze werknemers doorgestroomd naar andere banen. De STIP-regeling is dus zowel voor de organisatie als voor de mensen zelf van grote waarde!

Vrijwilligers

Eind 2019 waren er ruim 120 vrijwilligers actief bij De Mussen. Het merendeel van de vrijwilligers komt uit de wijk en een aanzienlijk deel is van buiten de wijk. Zonder de inzet van al deze vrijwilligers zou De Mussen veel minder programma's en activiteiten aan kunnen bieden.

Stagiaires

Circa dertig stagiaires van verschillende mbo- en hbo-opleidingen liepen het afgelopen jaar stage bij De Mussen. Daarnaast had De Mussen ook dit jaar weer maatschappelijke stageplaatsen voor middelbare scholieren. Een aantal stagiaires heeft ook een onderzoeksstage gedaan. Veel stagiaires zetten zich na hun stageperiode nog in als vrijwilliger bij De Mussen.

Vakkrachten

Bij De Mussen verzorgen tientallen vakkrachten verschillende cursussen in onder andere de Talententent!, bij de Zomerschool, het Leerkansenprofiel en de Buurtsportvereniging.

SAMENWERKING

Om de kansen van wijkbewoners te vergroten werkt De Mussen met tal van organisaties in en buiten de wijk samen. In het kader van het ontwikkelen van een vreedzame wijk wordt intensief samengewerkt met de omliggende basisscholen. Met andere instellingen en organisaties in de wijk wordt het aanbod afgestemd aan de Haagse Tafels. Het afgelopen jaar is buurtsportvereniging De Mussen gefuseerd met leefstijlcentrum WOW en buurtsportvereniging het Teniersplantsoen. De Buurtsportcoach werkt intensief samen met de gezondheidscentra De Rubenshoek en De Koning. In de programmaliijn Kunst en Cultuur hebben we gezamenlijke projecten met het Mauritshuis en theater de Vaillant. De Mussen werkt daarnaast nauw samen met het sociale wijkteam, wijkverpleegkundigen, het CJG, Veilig Thuis en de wijkagenten van

bureau Hoefkade. Met Europese partners in België, Frankrijk en Engeland wordt er in diverse Europese projecten samengewerkt.

LEDEN

Wijkbewoners kunnen lid worden van de community De Mussen. Met een communitypas kunnen zij deelnemen aan de cursussen bij De Mussen. Houders van een Ooievaarspas kunnen korting krijgen op het lidmaatschap. In 2019 zijn 2429 buurtbewoners lid van community De Mussen.

BEZOEK

De Mussen heeft het afgelopen jaar veel delegaties ontvangen uit binnen- en buitenland die benieuwd waren naar onze methodiek. Ook Prinses Laurentien is op werkbezoek geweest.

HET GEBOUW

Het afgelopen jaar hebben we, met steun van de provincie Zuid Holland, een inventarisatie kunnen maken van de maatregelen die nodig zijn om het gebouw te kunnen verduurzamen. De komende jaren zullen deze maatregelen stapsgewijs worden uitgevoerd.

3. Programmalijnen in De Mussen

De Mussen biedt haar activiteiten aan in de programmalijnen Participatie, Kunst & Cultuureducatie, Bewegen & Gezondheid en Natuur & Techniek.

PARTICIPATIE

Het programma Participatie is gericht op actief en zelfredzaam kunnen deelnemen aan de samenleving. Bij alle activiteiten van kinderen en jongeren in De Mussen is er aandacht voor de ontwikkeling van sociale en communicatieve vaardigheden: leren spelen en delen met elkaar, leren omgaan met boosheid en ruzie, je eigen grens en die van een ander respecteren. Voor de toekomst van de kinderen is het bovendien van belang om voldoende zelfvertrouwen en een goed zelfbeeld te ontwikkelen. In de pedagogische aanpak van de jeugdwerkers wordt hier veel aandacht aan besteed. Leden van De Mussen hebben invloed op ons programma-aanbod. De Mussen biedt buurtgroepen en zelforganisaties ruimte en faciliteiten.

BEWEGEN & GEZONDHEID

Om een gelukkig en zelfstandig leven te kunnen leiden is een goede gezondheid heel belangrijk. Met de programmalijn Bewegen & Gezondheid wil De Mussen een bijdrage leveren aan de verbetering van gezondheid en welzijn van wijkbewoners. Bij sport- en beweegactiviteiten ontwikkelen kinderen en jongeren daarnaast ook belangrijke sociale vaardigheden. Zo leren zij onderdeel te zijn van een team, om te gaan met regels, met winnen en verliezen en grenzen van de ander en zichzelf te respecteren. Naast het sportaanbod wordt in deze programmalijn ook voorlichting gegeven over een gezonde levensstijl. Het laatste is van belang in een wijk waar te veel mensen chronisch ziek zijn en wijkbewoners meer dan gemiddeld te kampen hebben met overgewicht en obesitas.

KUNST & CULTUUREDUCATIE

Door middel van een aanbod op het gebied van kunst en cultuur streeft De Mussen ernaar om kinderen en jongeren te leren om zich te uiten in de verschillende kunstdisciplines. Hierdoor worden creatieve denkprocessen bevorderd. Kunst- en cultuureducatie kan kinderen en jongeren ondersteunen bij het ontwikkelen van een eigen identiteit. Door middel van kunst en cultuur kunnen zij leren zichzelf goed uit te drukken en leren open te staan voor anderen. In deze programmalijn komen ook algemene vaardigheden aan bod zoals de ontwikkeling van de (fijne) motoriek, (zelf)reflectie en het belang van oefening, doorzettingsvermogen en discipline. Kinderen en jongeren leren wat ervoor nodig is om samen iets moois te maken en hoeveel plezier is te beleven aan het maken van kunst.

NATUUR & TECHNIEK

Dit programma richt zich op het onderzoekend en ontwerpend leren. Hierbij werken kinderen als 'onderzoeker' en 'ontwerper' en ontwikkelen ze met elkaar hun begrip van concepten uit natuur en techniek. Onderzoeken en ontwerpen zijn daarbij geen doel op zich, maar een manier van werken die vanuit de verwondering en nieuwsgierigheid kinderen (samen) laat waarnemen, nadenken, handelen en reflecteren. De cognitieve ontwikkeling wordt in dit programma bevorderd en er is tevens veel ruimte voor creativiteit.

4. BUURTCENTRUM DE MUSSEN

Kinderen

Bereik: in 2019 hebben ruim 800 kinderen deelgenomen aan de verschillende kinderactiviteiten.

RUIMTE VOOR ONTWIKKELING

De Mussen wil een veilige en vertrouwde plek zijn waar kinderen na school met elkaar kunnen spelen en hun talenten en sociale vaardigheden kunnen ontwikkelen. Iedere dag na school en in alle schoolvakanties heeft De Mussen voor kinderen in de wijk een veelzijdig activiteitenprogramma.

Binnen het jeugdwerk van De Mussen staan burgerschapsvorming, het ontwikkelen van sociale vaardigheden en talentontwikkeling centraal. De jeugdwerkers van De Mussen leveren een bijdrage aan de ontwikkeling van de kinderen door middel van het aanbieden van activiteiten op het gebied van ontspanning, ontmoeting, vorming, educatie, kunst, cultuur en sport. Daarnaast geven zij opvoedingsondersteuning aan de ouders. De jeugdwerkers worden hierbij ondersteund door vrijwilligers en stagiaires. De jeugdwerkers slaan bruggen tussen het opgroeien van kinderen thuis, op school en in het publieke domein.

WERKWIJZE

Binnen het kinderwerk van De Mussen wordt gewerkt met drie verschillende fases:

- **Fase 1: Kennismakingsactiviteiten**
Tijdens de inloopactiviteiten van De Mussen maken kinderen op een laagdrempelige manier kennis met diverse disciplines op het gebied van sport & bewegen, kunst & cultuur en natuur & techniek. In deze fase worden kinderen geënthousiasmeerd en geprikkeld om de verdieping in te gaan.
- **Fase 2: Verdieping in disciplines**
Binnen het talentontwikkelingsprogramma van De Mussen en BSV De Mussen kunnen kinderen onder begeleiding van gespecialiseerde vakkrachten en sportkrachten hun talenten verder ontwikkelen.
- **Fase 3: Structurele verdieping**
Kinderen met veel affiniteit en/of talent voor een specifieke discipline worden met een warme hand toe geleid naar instellingen en verenigingen buiten de wijk.

Betrokkenheid van ouders bij al deze stappen vinden we van groot belang. Ouders worden actief betrokken bij het aanbod van De Mussen en de ontwikkeling van hun kinderen. Zo zijn er regelmatig optredens, toernooien en exposities van kinderen waar ouders voor uitgenodigd worden.

Naschoolse activiteiten

Iedere middag na school wordt De Mussen bezocht door honderden kinderen, voor tal van activiteiten, zoals:

- Samen spelen in de kleuterclubs en kinderclubs.
- Het nieuws bespreken, je eigen mening daarover vormen en leren debatteren in de kindernieuwsclub.
- Je talent ontwikkelen binnen de cursussen van de Talententent!.
- Bewegen en kennismaken met verschillende sporten bij de Buurtsportvereniging.
- Als je overgewicht hebt, met je ouders deelnemen aan het programma Kanjers!.

- Onder begeleiding je huiswerk maken bij de Huiswerkbegeleiding.
- Films kijken met je ouders bij Cinema De Mussen.
- Speelgoed lenen bij de speeltheek.
- Met buitenspeelgoed spelen bij de Sportotheek.
- Deelnemen aan Crownie projecten waar zij bijdragen aan de leefbaarheid van de wijk.

Vakantie activiteiten en kampen

In de schoolvakanties zijn er iedere dag activiteiten in en om De Mussen. Maar we gaan ook met de kinderen op stap, naar het strand en de duinen, een museum, theater of een pretpark.

Hoogtepunt van het jaar waren de Jeugd Vakantie Activiteiten (JVA) in Duinrell, waar we dagelijks met meer dan 120 kinderen uit de Schilderswijk aan deelnamen.

Ook de uitstapjes naar de Kust Zeil Vereniging in Scheveningen waren heel erg geliefd bij de kinderen; ze hadden enorm veel plezier met spelletjes in de duinen, op het strand en in het water.

Het afgelopen jaar zijn er 5 kampen georganiseerd in Otterlo en Heino. Voor de kinderen en ouders waren het onvergetelijke dagen met nieuwe ervaringen. Ouders en kinderen genoten van de mooie natuur, boswandelingen, spooktochten, zwemmen, kampvuur maken, etc. Sommige deelnemers waren voor het eerste buiten de omgeving van Den Haag. Dat maakt op kamp gaan voor hen heel erg uniek en speciaal.

Evenementen

Door het jaar heen werden er diverse evenementen en festiviteiten voor kinderen georganiseerd, zoals de sponsorloop voor de Stichting HOPE, het openingsfeest van de jeugdafdeling van de buurtsportvereniging, Schilderswijkfestival en de nationale buitenspeeldag. En het oud- en nieuw feest waar ouders en kinderen gezamenlijk het nieuwe jaar inluiden.

De Kinderraad

De Kinderraad van De Mussen bestaat uit 5 kinderen tussen de 7 en 12 jaar. Om deel te nemen aan de kinderraad hebben de kinderen auditie gedaan; voor een jury hebben de kinderen verteld waarom zij deel willen nemen aan de kinderraad. In de kinderraad kunnen de kinderen meedenken, meepraten en meebeslissen over alles wat hen aangaat bij De Mussen.

Ouderparticipatie

Steeds meer ouders helpen bij de kinderactiviteiten na school en in de vakanties. Regelmatig verzorgen de moeders lunches en diners bij bijzondere gelegenheden. De ouder- en kind kampen zijn zo gewild dat er wachtlijsten zijn voor deelname. Ook andere activiteiten voor ouders en kinderen samen zoals de Kinderkooktuin, Cinema De Mussen en de familieavonden worden druk bezocht. Een goede ontwikkeling is verder dat steeds meer ouders de uitvoeringen en tentoonstellingen van de kinderen bezoeken.

De Talententent!

De Talententent!, het talentontwikkelingsprogramma van De Mussen, is de tweede fase binnen onze werkwijze. In de Talententent! van De Mussen kunnen kinderen verdieping krijgen in verschillende disciplines en hun talenten ontdekken en ontwikkelen. Dit wordt veelal mogelijk gemaakt door bijdragen van fondsen, serviceclubs, bedrijven en sponsors.

In 2019 werden in de Talententent! de volgende cursussen aangeboden:

- Schilderen & tekenen
- Rappen

- Schaken
- Dansen
- Muziek en instrumenten
- Circus
- Theater
- De kinderkooktuin

Kinderkunstschool

Ook dit jaar konden kinderen meedoen aan de Kinderkunstschool. De Kinderkunstschool is een project van het Mauritshuis en De Mussen en heeft voor de vierde keer plaatsgevonden.

De Kinderkunstschool heeft als doel kinderen kennis te laten maken met en te enthousiasmeren voor kunst, en de Hollandse schilderkunst van de tijd van Rembrandt en Vermeer in het bijzonder, zowel in theorie als praktijk. Kinderen leren de theorie over kleuren en licht en donker te gebruiken in de praktijk door te tekenen en te schilderen. Zij werken gedurende 15 weken toe naar een einddoel; het zelfportret. Het project is een daverend succes: de kinderen hebben prachtig werk gemaakt dat ze hebben tentoongesteld in het Mauritshuis. Ook hebben zij, met hun familieleden, twee keer het Mauritshuis bezocht. Bij het laatste bezoek hebben de kinderen, die hebben deelgenomen aan de Kinderkunstschool, een rondleiding gegeven aan hun ouders, broertjes, zusjes, opa's en oma's en hebben zij verteld wat zij allemaal hebben geleerd. Dankzij een donatie van een sponsor wordt de kinderkunstschool mogelijk gemaakt.

Buurtsportvereniging Jeugd

Dit jaar hebben we een jeugdafdeling van de Buurtsportvereniging (BSV) opgezet. Het huidige sportaanbod is uitgebreid en vindt plaats op meerdere plekken in de Schilderswijk. Naast kennismakingslessen kunnen kinderen ook verdieping krijgen binnen diverse sporten. Meer over de jeugdafdeling van de BSV staat in het hoofdstuk Buurtsportvereniging De Mussen.

5. De Mussen en de brede buurtzone

Bereik: in 2019 hebben ruim 900 kinderen deelgenomen aan de diverse onderwijsprogramma's.

De Mussen maakt, met de basisscholen in de omgeving, onderdeel uit van de Brede Buurt Zone in de Schilderswijk-Oost. In de Brede Buurt Zone wordt een impuls gegeven aan de ontwikkelingskansen van kinderen. In de Brede Buurt Zone kunnen leerlingen hun talenten ontdekken, ontwikkelen en achterstanden wegwerken. Hiermee krijgen zij kansen om verder te komen.

Het afgelopen jaar heeft De Mussen intensief samengewerkt met zes omliggende basisscholen. Zo werden activiteiten met elkaar afgestemd en werden kinderen en ouders vanuit de scholen doorverwezen naar activiteiten van De Mussen. Als kinderen, om welke reden dan ook in de knel dreigen te raken (problemen in de gezinnen, pestgedrag, etc.) worden de zorgen hierom gedeeld met de scholen en wordt er met hen gezocht naar een oplossing. Daarnaast biedt De Mussen de scholen extra lessen aan in het kader van het leerkenanprofiel (LKP) en de Zomerschool en organiseert De Mussen op margedagen van de scholen een activiteitendag. Onderzoek heeft aangetoond dat kinderen, met deze geïntegreerde aanpak, het beste uit zichzelf kunnen halen.

Integraal Kind Centrum

In de Schilderswijk-Oost en de Stationsbuurt is De Mussen samen met drie scholen (De Triangel, Prinses Ireneschool en de Jan Lighthartschool) intensief gaan samenwerken om de kansengelijkheid van kinderen te versteken en talenten van kinderen te vergroten. In de samenwerking is het besef ontstaan dat door middel van een kindcentrum binnen één school bovenstaande doelen niet volledig behaald kunnen worden. De scholen staan dicht bij elkaar, kinderen spelen samen in de wijk of ontmoeten elkaar bij de naschoolse activiteiten of de opvang in De Mussen en ouders ontmoeten elkaar niet alleen in de school maar ook in het buurtcentrum en in andere organisaties. Problemen in de wijk overstijgen de school. De scholen hebben daarom gekozen voor een communitywijk met De Mussen als communitycentrum.

Het doel is dat er een samenwerking komt op het gebied van VVE, ouderbetrokkenheid, talentontwikkeling en een veilig opgroeiklimaat in de wijk. Dit in samenwerking met wijkpartners en politie. Zowel binnen de organisatie als met elkaar wordt gewerkt aan het behalen van de doelen. Zo kan het zijn dat er binnen de scholen en De Mussen sprake is van een integraal kindcentrum (bijvoorbeeld intensieve samenwerking VVE en naschoolse opvang) en met alle partners gezamenlijk wordt gewerkt aan een communitywijk met een eenduidig pedagogisch klimaat en een gezamenlijk naschools aanbod, waarin ouderbetrokkenheid en talentontwikkeling centraal staan.

In 2019 is op een aantal deelgebieden afgesproken om te komen tot een intensievere samenwerking wijkbreed:

- Een sterke opvoedingsomgeving in de wijk (gezamenlijk pedagogisch klimaat in de wijk)
- Een uitdagende (leer)omgeving in school en buiten school
- Ouders als pedagogisch partner
- Samenwerking rond zorg voor kinderen

In 2020 gaan we dit verder vorm geven.

Leerkansenprofiel (LKP)

Voor een aantal omliggende scholen verzorgt De Mussen het LeerKansenProfiel (LKP). Met de invoering van het LKP wordt de schooltijd met 6 uur per week verlengd. Doelstelling hierbij is:

- Verbeteren van taalvaardigheid van leerlingen
- Wegwerken van onderwijsachterstanden en vergroten van ontwikkelingskansen
- Brede vorming van leerlingen en talentontwikkeling
- Versterken van sociaal economische ontwikkeling

De Mussen biedt LKP onderwijspakketten aan op het gebied van:

- Media & Communicatie
- Culturele Vorming
- Voeding & koken
- Natuur, Techniek & ICT
- Sport & Gezondheid
- Buitenspel

Meer dan 250 kinderen volgen meerdere malen per week deze LKP lessen. Wanneer kinderen nieuwsgierig zijn geraakt en verder willen in een bepaalde discipline, kunnen zij zich bij het talentontwikkelingsprogramma van De Mussen verder ontwikkelen.

Zomerschool

Het afgelopen jaar organiseerde De Mussen weer een Zomerschool voor leerlingen van de omringende scholen. De Zomerschool had dit jaar 78 deelnemers. In de ochtend kregen de kinderen extra lessen in taal en 's middags waren er workshops en uitstapjes die aansloten bij de thema's die in de ochtend werden behandeld. Tijdens de Zomerschool werd er onder andere een bezoek gebracht aan het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid in Hilversum en kregen de kinderen een kijkje achter de schermen van The Voice. Ook werd er een bezoek gebracht aan het LUMC waar de kinderen een college kregen over proefdieren. Ook bezochten zij het Museum voor Communicatie. Leidraad in het programma van de Zomerschool is dat kinderen leren samenwerken, kritisch denken, creatief denken en communiceren.

Margedagen

Op margedagen van zes omliggende basisscholen biedt De Mussen een programma aan, zodat de kinderen een leuke en leerzame dag op De Mussen kunnen beleven.

Huiswerkbegeleiding

In overleg met de scholen organiseert De Mussen twee keer per week na school huiswerkbegeleiding voor kinderen die extra ondersteuning nodig hebben. Enthousiaste vrijwilligers begeleiden kinderen bij hun huiswerk en het maken van werkstukken en presentaties.

Minibieb

De Minibieb in De Mussen bestaat uit meerdere boekenkasten verspreid door het gebouw waar kinderen en hun ouders kinderboeken kunnen lenen en ruilen. En als je een boek hééél erg mooi vindt, mag je het houden! Voor de kinderen is de minibieb een hele laagdrempelige manier om ook thuis te kunnen lezen en te ervaren hoeveel plezier een mooi boek kan geven.

6. Kinderopvang De Mussen

Bereik: Kinderopvang De Mussen heeft het afgelopen jaar ruim 128 kinderen bereikt.

Bij de Stichting Kinderopvang De Mussen zijn Peuteropvang en Buitenschoolse Opvang ondergebracht. Ook bij de Kinderopvang streeft De Mussen naar optimale ontwikkelingskansen voor kinderen.

Het team

Het team bestaat uit 12 pedagogisch medewerkers die worden ondersteund door assistenten met participatiebanen en stagiaires.

Ouders

Bij het halen en brengen van de kinderen is er dagelijks contact met de ouders. Regelmatig zijn er gesprekken met ouders waarbij de ontwikkeling van hun kind wordt besproken. Bij de Peuteropvang worden ouders gestimuleerd om mee te spelen op de groepen en mee te doen met ouder- & kindactiviteiten. Daarnaast konden ouders ook het afgelopen jaar deelnemen aan tal van programma's en activiteiten in De Mussen in het kader van opvoedingsondersteuning. Ook de BSO werkt nauw samen met de ouders. Veel kinderen zijn vier of vijf dagen bij ons en voor hen is de opvang een 2e thuis waar we ouders bij betrekken. Tevens worden ouders geraadpleegd voor inhoudelijke en beleidsmatige zaken.

PETEROPVANG MET VOORSCHOOLSE EDUCATIE

Peuteropvang De Mussen biedt Voorschoolse educatie aan peuters van 2.5 tot 4 jaar. Bij de Peuteropvang worden kinderen voorbereid op een goede start op de basisschool, hetgeen hun kansen op een succesvolle schoolloopbaan zal vergroten. De kinderen die Peuteropvang De Mussen bezoeken hebben vrijwel allemaal een 'indicatie voor extra speel-leertijd' en bezoeken de opvang 4 tot 5 dagdelen per week. Peuters komen voor een indicatie in aanmerking wanneer thuis een andere taal dan het Nederlands wordt gesproken en/of indien het CJG een achterstand op sociaal-emotioneel gebied constateert.

Methode Speelplezier

Peuters ontwikkelen zich door te spelen. Peuteropvang in De Mussen hanteert de methode Speelplezier. Bij Speelplezier worden spelenderwijs verschillende thema's behandeld. Gedurende een themaperiode demonstreert de leidster tijdens een rollenspel of tafelpoppenspel rondom een nieuw woord of begrip. Aansluitend wordt het spel in de grote groep gespeeld. Kinderen bereiden spelenderwijs hun woordenschat uit en worden geïnspireerd om zelf te spelen. In de periode daarna worden de spelen verdiept. De leidster speelt naast de kinderen en lokt al spelend, de kinderen uit tot een gesprek. Ook als de kinderen vrij spelen verrijkt de leidster het spel met spelinterventies.

Samenspel

Voor peuters van 2 tot 2.5 jaar organiseert De Mussen Samenspel, een wekelijkse speelochtend voor kind én ouder waardoor de overstap naar de peuteropvang soepel verloopt.

Samenwerkingspartners

Basisschool de Triangel is onze samenwerkingspartner voor VVE. De werkwijze en de (thema)planning wordt op elkaar afgestemd. Met de interne begeleider van de school is er drie

keer per jaar een kindbespreking en zij begeleidt het team en de ouders wanneer er sprake is van zorg met betrekking tot de ontwikkeling van kinderen.

Harmonisatie

Sinds 2018 is de harmonisatie van peuterspeelzalen, voorscholen en kinderopvang een feit. Onbedoeld neveneffect van deze wet is dat het voor ouders met een kleine beurs een extra drempel heeft opgeworpen om hun kinderen in te schrijven bij de Peuteropvang. Helaas hebben we gezien dat, ondanks alle inspanningen van het team, het aantal peuters dat gebruik heeft gemaakt van de Peuteropvang in 2019 is teruggelopen.

BUITENSCHOOLSE OPVANG DE MUSSEN

Naast de Peuteropvang heeft De Mussen een kleinschalige BSO die plek biedt aan 20 kinderen in de basisschoolleeftijd. Kinderen van werkende of studerende ouders kunnen 5 dagen per week na schooltijd, op margedagen en in de schoolvakanties opgevangen worden.

Bij de BSO kunnen kinderen vrij spelen of deelnemen aan een gerichte activiteit. Voor de kinderen die de BSO bezoeken is het belangrijk dat zij na een drukke schooldag op de BSO uit kunnen rusten en/of met andere kinderen kunnen spelen. Kinderen worden daarnaast gestimuleerd om deel te nemen aan de TalentenTent!, het talentontwikkelingsprogramma van De Mussen. Indien gewenst kunnen zij begeleiding krijgen bij hun huiswerk. De samenwerking met het vakantiewerk van De Mussen krijgt steeds beter vorm. In alle schoolvakanties werken de BSO en het Kinderwerk van De Mussen samen om alle kinderen een fantastisch vakantie programma aan te bieden.

7. Meiden

In 2019 hebben ruim 120 meiden deelgenomen aan de verschillende activiteiten in het meidenwerk.

Meiden in de Schilderswijk hebben bij het opgroeien veelal te maken met verschillende, en soms conflicterende, verwachtingen van ouders en de maatschappij. Dan valt het niet altijd mee om daar je eigen weg in te vinden. De meidenclub in De Mussen probeert meiden te steunen in het vinden van hun eigen weg en eigen stem.

Meidenclub

Vier dagen in de week zijn er diverse activiteiten voor meiden van verschillende leeftijden. Tijdens de meidenclub kunnen meisjes elkaar ontmoeten, gezamenlijk activiteiten ondernemen, informatie krijgen en met elkaar praten over onderwerpen die hen bezig houden. Met de meidenwerkster kunnen er persoonlijke zaken besproken worden.

Welke activiteiten zijn er in de meidenclub?

- Na school kunnen meiden elkaar ontmoeten
- Sportactiviteiten
- Talentontwikkeling: dansles en kookles
- Moeder- en dochteravonden waar thema's worden besproken om elkaar beter te begrijpen
- Crownie programma waar meiden zich wekelijks inzetten voor anderen, zoals optredens geven in het verpleeghuis, de moestuin onderhouden en een goededoelenmarkt organiseren
- Iedere vakantie een uitdagend vakantieprogramma
- In het voorjaar gaan de meiden met elkaar op kamp

8. Tieners en jongeren

In 2019 hebben ruim 160 tieners en jongeren deelgenomen aan diverse activiteiten.

Jongerenwerkers begeleiden tieners en jongeren naar volwassenheid en actief burgerschap. De jongerenwerkers die werkzaam zijn in De Mussen staan dicht bij de leefwereld van de jongeren. Zij leggen contact met jongeren op straat, op pleintjes, op school, op sociale media en op andere plekken waar jongeren samenkomen. Zij maken van daaruit verbinding met hen, met hun ouders, oudere broers en buurtbewoners. Naast het bieden van een positieve vrijetijdsbesteding stimuleren en ondersteunen de jongerenwerkers de persoonlijke en sociale ontwikkeling van jongeren. Zij stimuleren jongeren om hun talenten te ontdekken en ontwikkelen, zijn een rolmodel en helpen bij het opbouwen van een sociaal netwerk. Ook kunnen jongeren terecht met vragen omtrent school, werk en andere belangrijke zaken in hun leven. Zo worden tieners door de jongerenwerkers begeleid in de overgang naar het voorgezet onderwijs en hebben jongerenwerkers het afgelopen jaar verschillende jongeren begeleid naar een (bij)baan.

Welke activiteiten zijn er voor tieners en jongeren?

- In de jongerensoos kunnen jongeren elkaar ontmoeten en verschillende activiteiten ondernemen
- Kookworkshops waar tieners lekkere en gezonde gerechten leren koken
- Diverse sportactiviteiten
- Elke vakantie is er een uitdagend vakantieprogramma
- Hoogtepunt van het jaar is het kamp
- Jongeren doen mee aan het Crownie programma waar ze activiteiten ondernemen voor anderen, bijvoorbeeld een opruimactie voor de wijk.
- Bij de Buurtpreventieteams nemen jongeren verantwoordelijkheid voor de wijk. Elke week maken zij een ronde door de wijk, signaleren als zaken verwaarloosd zijn en maken contact met andere jongeren.

LSR-cursus

Vanuit onze missie om jongeren uit de wijk de kans te geven om zich te ontwikkelen en te participeren in de wijk, hebben wij in 2019, 10 jongeren uit de wijk opgeleid tot Leiders Sportieve Recreatie (LSR). Met het opleiden van jongeren tot LSR worden ze bevoegd om als professional, zelfstandig voor een groep kinderen te staan.

Met het opleiden van deze jongeren snijdt het mes aan twee kanten. Naast de ontwikkelingen van de jongeren zelf, draagt het bij aan het bereik van nog meer kwetsbare kinderen. Onder de huidige omstandigheden is het lastig om alle kinderen in de buurt te laten deelnemen aan de kinderactiviteiten bij De Mussen. De vraag is groot. Wanneer deze jongeren de LSR opleiding hebben afgerond, kunnen zij activiteiten begeleiden voor de kinderen in de wijk bij De Mussen.

9. Volwassenen

Bereik:

De Mussen heeft het afgelopen jaar meer dan 1.000 volwassenen bereikt.

PARTICIPATIE

Als leidraad bij onze methodiek wordt de participatieladder gehanteerd, elke trede van de ladder staat voor een bepaalde mate van participatie. De bedoeling is dat wijkbewoners door middel van deelname aan activiteiten bij De Mussen hoger stijgen op de participatieladder.

Wijkbewoners komen (bijvoorbeeld via de Schilderswijk Moeders) naar De Mussen om anderen te ontmoeten en doorbreken hiermee hun isolement (van trede 1 naar trede 2). Daarna gaan mensen cursussen volgen (trede 3) en vaak ook vrijwilligerswerk doen (trede 4). Sommige vrijwilligers worden via de Stipregeling medewerkers van De Mussen (trede 5) en/of anderen vinden via Werkplaats De Mussen betaald werk (trede 6). Op deze manier levert De Mussen een bijdrage aan de sociale en economische zelfredzaamheid van wijkbewoners.

Faciliteren van Buurtgroepen

In het kader van participatie kunnen buurtgroepen en zelforganisaties uit de wijk om niet gebruik maken van ruimten in De Mussen.

Cursusaanbod

Voor sommige vrouwen is de deelname aan één van de cursussen in De Mussen een eerste stap om buitenshuis activiteiten te ondernemen. Het afgelopen jaar bestond het cursusaanbod bij De Mussen uit onder andere Nederlandse les, conversatielessen, Engelse lessen, creatieve lessen, kooklessen, computerlessen en fietslessen.

Changelab

Voor het Taal in de Buurt programma van de gemeente Den Haag geeft De Mussen Nederlandse taallessen op A1-A2 niveau. Het doel van het programma is dat cursisten na het behalen van hun certificaat doorstromen naar andere aanbieders buiten de Schilderswijk. Ervaring leert dat cursisten dit, om uiteenlopende redenen, niet doen en na de cursus bij De Mussen geen les meer nemen. Om erachter te komen wat de behoefte is van de cursisten, is een Changelab georganiseerd met zowel cursisten als taalaanbieders als beleidsmakers. Uit het Changelab is duidelijk naar voren gekomen dat cursisten behoefte hebben aan een divers taalaanbod in de wijk. In 2020 wordt dit nader uitgewerkt met andere taalaanbieders.

Leesclub

In de leesclub lezen 15 vrouwen iedere maand een boek en bespreken dit met elkaar. Door het lezen van boeken wordt de wereld groter en kunnen thema's besproken worden die soms onbesproken blijven, zoals relaties, moederschap, wie was je als jong meisje en wat waren je dromen, wat zijn je dromen nu? Naast het lezen van boeken wordt er ook af en toe een voorstelling in de schouwburg bezocht.

Kennis Salon

Zowel bij De Mussen als op de Prinses Ireneschool wordt er wekelijks een kennissalon georganiseerd die worden bezocht door 60 vrouwen. In de kennissalons kunnen vrouwen informatie krijgen over actuele maatschappelijke thema's en deze met elkaar bespreken. Regelmatig komt er een gastspreker op bezoek. Het afgelopen jaar zijn onder andere de volgende thema's aan bod gekomen: huiselijk geweld, seksuele opvoeding, communicatie in het gezin, veiligheid en leefbaarheid in de wijk.

Theatervoorstellingen en documentaires

Daarnaast zijn er diverse theatervoorstellingen geweest, over bijvoorbeeld de overgang naar de middelbare school, groepsvorming en groepsdruk; hoe gaan kinderen én ouders hier mee om. Daarnaast was er een theatervoorstelling over de impact van sociale media op ons dagelijks leven. De vertoning van de documentaire 'Niet meer zonder jou' maakten ook veel indruk op de aanwezige vrouwen. De documentaire gaat over band en de dilemma's van een vrijgevochten dochter en een traditionele moeder. De thematiek was heel herkenbaar: kies je voor het geluk van jezelf en van je kind of voor de tradities en de eisen van je omgeving?

Dialoogbijeenkomsten

Er zijn diverse dialoogbijeenkomsten geweest over opvoeding, liefde en geweld. Vaak wordt huiselijk geweld van de ene generatie op de andere overgedragen. Doel van deze bijeenkomst was om het onderwerp huiselijk geweld bespreekbaar te maken, vrouwen leren signalen van huiselijk geweld te herkennen, vrouwen bewust te maken van het effect van huiselijk geweld op kinderen en het isolement van slachtoffers te doorbreken.

Opvoedingsondersteuning

Voor ouders in de Schilderswijk is het niet altijd gemakkelijk om hun kinderen op te voeden. In veel gezinnen is er sprake van meerdere problematieken zoals armoede, schulden, werkloosheid, kleine behuizing, huiselijk geweld, ziekte, etc. Daarnaast komen de culturele codes van de gezinnen thuis niet altijd overeen met hetgeen kinderen mee krijgen op school en op straat. Er is niet altijd sprake van een goede communicatie tussen kinderen en ouders, ouders hebben soms geen weet van de leefwereld van hun kinderen of weten te weinig van de samenleving waarin hun kinderen opgroeien. Medewerkers van De Mussen ondersteunen ouders bij opvoedingsvragen, zowel individueel als in groepsverband.

Ontbijt je Wijs

Maandelijks wordt er een 'Ontbijt-je-Wijs' bijeenkomst georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomsten wordt, tijdens een ontbijt, met de aanwezige 80 moeders gesproken over zaken met betrekking tot opvoeden en onderwijs. Het afgelopen jaar zijn de volgende thema's aan bod gekomen: het onderwijssysteem in Nederland, het zorgsysteem in Nederland, mantelzorg, oud worden in Nederland, vrouwenemancipatie, Loverboys, liefde en geweld, maar ook actuele onderwerpen zoals de nieuwe wet rondom orgaandonatie en de klimaatverandering.

Week van de opvoeding

Tijdens de week van opvoeding in oktober zijn er verschillende bijeenkomsten geweest waar ouders en deskundigen met elkaar praten over zaken rondom opvoeding. Meer dan 250 ouders bezochten de verschillende workshops en lezingen.

Scholenmarkt

Hoe kies je een goede school voor je kind na de basisschool? Om kinderen uit groep 7 en 8 en hun ouders te ondersteunen bij hun schoolkeuze is er een scholenmarkt georganiseerd, die werd bezocht door ruim 250 kinderen en hun ouders. Docenten en leerlingen van tientallen middelbare scholen uit Den Haag presenteerde zich op de markt.

Evenementen

Ook het afgelopen jaar is er weer een aantal evenementen georganiseerd.

Op internationale vrouwendag dansten meer dan 150 vrouwen met roots uit landen van de hele wereld de sterren van de hemel. Omdat dit feest zo'n succes was is er in juni een zomerdansfeest georganiseerd. Tijdens de Iftar kwamen er evenveel wijkbewoners, moslims en niet-moslims, naar De Mussen om het vasten te breken. Tot in de nachtelijke uurtjes zijn bezoekers gebleven om met elkaar te praten. Ook het kerstdiner werd bijgewoond door veel vrijwilligers en actieve bewoners en was als vanouds gezellig.

De Schilderswijk Moeders – van klacht naar kracht

De Schilderswijk Moeders zijn getrainde moeders uit de wijk die andere moeders in de wijk ondersteunen en activeren. In 2019 bestond het team van de Schilderswijk Moeders uit 22 vrouwen. De kracht van het team is de diverse achtergrond. De vrouwen hebben hun wortels in de Marokkaanse, Somalische, Turkse, Surinaamse, Soedanese, Tunesische, Burundische, Eritrese, Caribische en Antilliaanse gemeenschap in de Schilderswijk.

De Schilderswijk Moeders zetten hun kennis en ervaringsdeskundigheid in om andere vrouwen te bereiken en hen op weg te helpen naar zelfstandigheid of zelfredzaamheid. Zij werken hierbij nauw samen met bestaande organisaties, netwerken en verbanden in de Schilderswijk. De Schilderswijk Moeders houden tweemaal per week een spreekuur en bezoeken gezinnen aan huis. Zij komen dus letterlijk achter voordeuren waar de reguliere hulpverlening veelal niet komt. Dit maakt dat zij een belangrijke signalerende functie hebben en een brug zijn naar de hulpverlenende instanties. Daarnaast schakelen deze instanties de Schilderswijk Moeders ook in om extra ondersteuning te bieden aan hun cliënten. In 2019 hebben de Schilderswijk Moeders 663 vrouwen ondersteund, waarvan er bij 333 vrouwen sprake was van langdurig contact.

Bewezen effectief project

Het project is in 2017 onderzocht door het Kennisinstituut Integratie en Samenleving (KIS) van het Verweij Jonker instituut en Movisie. In de publicatie 'bereikt en geholpen' is één van de conclusies van de onderzoekers dat 'de Schilderswijk Moeders met hun inzet een positieve maatschappelijke meerwaarde leveren, waarbij de kosten meer dan worden gecompenseerd door de baten'.

Ambassadeurs

Aan het project zijn ambassadeurs verbonden die met ons kijken naar de ontwikkelingen en mogelijke verdere verankering van het project. In 2019 waren de volgende ambassadeurs verbonden aan het project: : Kirsten van Hul (2de kamerlid PvdA), Samir Ahraui (fractievoorzitter PvdA, gemeenteraad Den Haag), Fatima Faïd (gemeenteraadslid HSP

gemeenteraad Den Haag), Hans Bellaart, onderzoeker Verweij Jonker instituut, Wietske Kamsma, medewerker Number 5 foundation)

Werkplaats De Mussen – van wens naar werk

Te veel bewoners in de wijk hebben, door diverse oorzaken, een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Hierbij valt te denken aan het ontbreken van een startkwalificatie of een goed netwerk, onvoldoende beheersing van de Nederlandse taal, traditionele rolpatronen, maar ook discriminatie op de arbeidsmarkt. Door de hoge werkloosheid in de wijk leven veel gezinnen in armoede. Onderzoek heeft aangetoond dat armoede veel stress en psychosomatische klachten geeft en kinderen die in armoede opgroeien beginnen het leven vaak met achterstand. Om deze reden is De Mussen een aantal jaren geleden, met steun van het Europese Interreg programma, met de Werkplaats gestart.

Bij de Werkplaats geven getrainde vrijwilligers (mentoren) ondersteuning aan werkloze wijkbewoners (mentees) in hun zoektocht naar werk. Samen onderzoeken zij waar de kansen liggen, welke voorbereiding er nodig is, bereiden zij sollicitaties voor en speuren de arbeidsmarkt af naar passende vacatures. Het netwerk en de ervaring van de mentor vormt daarbij de steun in de rug voor wijkbewoners. Doordat iedere mentor slechts één wijkbewoner begeleidt kan maatwerk worden geleverd. Ook het feit dat De Mussen passende kinderopvang kan aanbieden draagt bij aan het succes van De Werkplaats.

Bij de Werkplaats ontmoeten mensen met een heel verschillende achtergrond elkaar en gaan 'zand en veen' een intensieve relatie met elkaar aan, hetgeen van waarde is voor een gesegregerde stad als Den Haag.

Naast de mentoraat trajecten kan de Werkplaats bewoners uit de wijk ook direct bemiddelen naar werk. Hiervoor is er intensieve samenwerking met een aantal grote bedrijven in de stad, zoals Post NL, schoonmaak- en thuiszorgorganisaties.

De aanpak van de Werkplaats is ook in 2019 succesvol geweest. 58 werkzoekenden hebben via de Werkplaats een baan gevonden. Het betreft met name vrouwen, waardoor het gezinsinkomen vaak 100% is gestegen. Op deze manier draagt de Werkplaats ook bij aan armoedebestrijding in de Schilderswijk. Daarnaast hebben vrouwen die werken vaak een stevigere positie in het gezin en fungeren zij als rolmodellen voor andere vrouwen in de wijk.

Vadercentrum – voor mannen in de wijk

Van oudsher richt het welzijnswerk zich op kinderen, jongeren en vrouwen. Maar voor welzijn en geluk van gezinnen is het van belang dat ook mannen mogelijkheden aangeboden krijgen om zich te ontwikkelen. Met steun van het Europese Interreg programma is De Mussen in 2017 gestart met het Vadercentrum. Doel van het Vadercentrum is het bevorderen van mentale en fysieke gezondheid van mannen in de Schilderswijk.

Het afgelopen jaar werd de soos achter in het gebouw opnieuw ingericht om het Vadercentrum ruimte te bieden. In februari werd het Vadercentrum heropend door wethouder van Alphen en werden de getrainde ambassadeurs geïnstalleerd.

De ambassadeurs van het Vadercentrum zijn het afgelopen jaar getraind in de methodiek 'vijf sleutels naar welzijn en geluk'. De bedoeling is dat zij hetgeen zij hebben geleerd in de training, kunnen inzetten in het contact met andere mannen in het Vadercentrum.

Het afgelopen jaar maakten ruim 200 mannen gebruik van het activiteitenaanbod van het Vadercentrum. Het sportaanbod is vaak een eerste stap om het Vadercentrum te bezoeken.

Voor mannen was er een divers sportaanbod zoals fitness en (walking) voetbal. Mannen kunnen in het Vadercentrum ook hun gezondheid laten meten op de Health Kiosk.

Naast het sportaanbod bezochten mannen de Nederlandse taallessen, kookworkshops, computerlessen, de spreekuren of werden zij doorverwezen naar de Werkplaats voor begeleiding naar werk.

In het vadercentrum is actief ingezet op burgerschap van de mannen. Mannen werden gestimuleerd om zelf taken aan te pakken waarmee zij een bijdrage leverden aan de ontwikkeling van het Vadercentrum. Daarnaast zijn er regelmatig thema avonden geweest waarin maatschappelijke thema's werden besproken.

Veel vaders in de wijk hebben de overtuiging dat de opvoeding van kinderen voornamelijk een rol is van de moeders. Om de bewustwording te vergroten over het belang van aanwezige vaders voor de ontwikkeling van de kinderen is er één keer in de maand een avond over opvoeding georganiseerd. Tijdens deze avonden zijn er onderwerpen besproken die te maken hebben met opvoeding en vaderschap in brede zin, zoals de rol van vaders, positief opvoeden, het belang van aandacht, liefde en knuffels, communicatie met je kind, rolverdeling thuis, etc. Af en toe kwamen er ook moeders naar deze avonden en werd er levendig gediscussieerd tussen de vaders en de moeders! Daarnaast zijn er ruim 60 vaders en kinderen op kamp geweest in Otterlo. Het was een fijn weekend met boswandelingen, kampvuur en spelletjes.

10. Buurtsportvereniging De Mussen

Bereik: Buurtsportvereniging De Mussen heeft het afgelopen jaar ruim 420 leden ingeschreven

In de Schilderswijk is sprake van gezondheidsachterstanden. Een ruime meerderheid van de wijkbewoners (65%) heeft meer dan één chronische ziekte. Veel bewoners kampen met overgewicht (66% van de volwassenen en 32% van de kinderen) en slechts 55% van de wijkbewoners voldoet aan de landelijke beweegnorm. In de wijk zijn geen sportvelden en nauwelijks sportverenigingen te vinden.

Op wijkniveau biedt sportparticipatie, zowel deelname aan sport als het participeren in de organisatie en uitvoering van sportieve activiteiten, kansen op het gebied van sociale cohesie en het realiseren van een prettige wijk waar ouders hun kinderen veilig buiten kunnen laten spelen. Uit onderzoek blijkt zelfs dat het achterblijven van sportieve activiteiten in de wijk, het risico op jeugdcriminaliteit en jongerenoverlast verhoogt.

Om sportdeelname in de wijk te bevorderen heeft De Mussen een aantal jaren geleden Buurtsportvereniging De Mussen (stichting Buurtsport De Mussen) opgericht. De Buurtsport Vereniging (BSV) biedt laagdrempelig sportaanbod voor bewoners van de Schilderswijk. Het afgelopen jaar heeft de BSV De Mussen de activiteiten van BSV Teniersplantsoen en leefstijlcentrum WOW overgenomen. De sportactiviteiten worden sindsdien op verschillende plekken in de wijk aangeboden.

Sporten bij BSV De Mussen is veel meer dan slechts een les bezoeken; het is letterlijk en figuurlijk in beweging komen, beter in je vel gaan zitten, contacten maken en je burens en buurtbewoners leren kennen.

Sportaanbod voor volwassenen

De BSV heeft een veelzijdig sportaanbod voor volwassenen op het gebied van fitness, aerobics, pilates, yoga, voetbal, tafeltennissen, wandelen, fietslessen, etc. Ruim 36 uur per week is er sportaanbod voor volwassenen. Daarnaast krijgen buurtbewoners bij de verschillende sportsprekuren in de wijk informatie over een gezonde leefstijl en wordt er begeleiding gegeven als mensen willen afvallen. Het afgelopen jaar nam een groep van de BSV ook weer deel aan de Nationale Diabetes Challenge.

Volwassenen die graag inzicht krijgen in hun eigen gezondheid kunnen sinds maart 2019 gebruik maken van de interactieve Health Kiosk. De Health Kiosk meet de gezondheid op meerdere gebieden. Aan de hand van de uitslag krijgt de deelnemer een adviesgesprek over op welke wijze hij zijn of haar gezondheid kan verbeteren. Elke drie maanden wordt de test herhaald zodat de voortgang gemonitord blijft en deelnemers gestimuleerd blijven om hun levensstijl blijvend positief te veranderen.

Sportaanbod voor de jeugd

In oktober van 2019 werd de jeugdafdeling van de BSV feestelijk geopend. De jeugdafdeling biedt een gevarieerd sportaanbod aan de jeugd in de Schilderswijk, waaronder sportinloop, voetbal, basketbal, peuter & kleutergym. Op het strand zijn we met de kinderen gaan surfen. Bij AB Zee Scheveningen hebben kinderen geleerd om te zwemmen in de zee. Verschillende teams van De Mussen hebben deelgenomen aan diverse toernooien. Een van de hoogtepunten van het jaar was weer een bezoek aan de Kust Zeil Vereniging Scheveningen. Tijdens de jaarlijkse sponsorloop hebben de kinderen zich ingezet voor een bijdrage aan de kinderkunstschool van de Stichting HOPE, in Gaza.

Ook bij het sportaanbod hanteren we de werkwijze van drie fasen: kennismakingsactiviteiten, verdiepingsfase en toeleiding naar sportverenigingen. Ouders worden actief betrokken bij de sportontwikkeling van hun kinderen en gestimuleerd om hun kinderen te ondersteunen bij het ontwikkelen van hun sporttalent. Met diverse sportverenigingen wordt er intensief samengewerkt om kinderen toe te leiden naar een vereniging waar zij zich verder kunnen ontwikkelen in hun sport naar keuze. Een voorbeeld hiervan is judovereniging Guan Lin, waar tientallen kinderen uit de wijk inmiddels lid van zijn geworden.

Buurtsportcoaches

Bij De Mussen zijn twee buurtsportcoaches actief. Zij organiseren de activiteiten in de BSV, motiveren inactieve wijkbewoners om te gaan bewegen en onderhouden contacten met sportverenigingen en partners in de wijk, waaronder de gezondheidscentra.

11. STEUN VOOR DE MUSSEN

Het werk van Meester de Bruin werd bijna een eeuw geleden mogelijk gemaakt door de steun van de Haagse Burgerij. Anno 2019 is de steun van fondsen, serviceclubs, burgers en bedrijven voor De Mussen nog steeds van groot belang. Met financiële ondersteuning en vrijwillige inzet kunnen succesvolle activiteiten behouden blijven en nieuwe activiteiten worden ontwikkeld.

Fondsen

Lokale, nationale en Europese fondsen ondersteunden De Mussen in 2019. Hierdoor konden nieuwe projecten doorgang vinden. Wij zijn alle fondsen hiervoor zeer erkentelijk!

Steun van donateurs en Haagse bedrijven aan de TalentenTent!

Ook in 2019 werd het talentontwikkelingsprogramma de TalentenTent! ondersteund door tal van donateurs, serviceclubs en bedrijven.

OOK U KUNT DE MUSSEN STEUNEN!

Als vrijwilliger of met een donatie.

Kijk voor de verschillende mogelijkheden op onze site: www.demussen.nl

B. Jaarrekening 2019

1. Ontwikkelingen in 2019

De vereniging heeft 2019 afgesloten met een negatief resultaat van circa € 8.500. In 2018 bedroeg het negatieve resultaat bijna € 13.000. Dat 2019 werd afgesloten met een verlies ondanks een eenmalig beleggingsresultaat als gevolg van de verkoop van de beleggingsportefeuille wordt verklaard door het feit dat de vereniging in 2019 bijna € 15.000 meer bijdroeg aan het Clubhuis dan in 2018.

Sinds 2012 wordt door de vereniging een gift van € 15.000 ontvangen van Stichting Het Mussennest, dat op deze manier mede invulling geeft aan de doelstellingen van Stichting Het Mussennest, namelijk het bevorderen van de ontwikkeling en ontspanning van de minder bevoorrechte jeugd.

Het negatieve resultaat van € 8.500 is ten laste gebracht van het eigen vermogen dat daardoor uitkwam op circa € 579.000.

2. Balans

	2019	2018
ACTIVA		
Financiële vaste activa		
Effecten	0	250.000
Lening: Stichting het Mussennest (bedrijfswoning)	149.597	154.756
Vlottende activa		
Te vorderen en vooruit betaalde bedragen	245.348	170.327
Liquide middelen	277.538	53.967
Totaal activa	672.483	629.050
PASSIVA		
Eigen vermogen	579.006	587.531
Te betalen en vooruitontvangen bedragen	93.478	41.518
Totaal passiva	672.483	629.050

In de balans wordt zichtbaar dat de effectenportefeuille is geliquideerd. Dat verklaart ook de stijging van de liquide middelen.

De bij het Mussennest uitstaande lening is met € 5.159 gedaald. Dat is het bedrag dat Het Mussennest jaarlijks aflost op de lening voor de bedrijfswoning. De lening zal in 2048 volledig zijn afgelost.

De te vorderen bedragen zijn opgelopen met circa € 75.000; dit betreft (meer dan volledig) liquiditeitssteun aan Stichting Pand, die daardoor in staat is gesteld de jaarlijkse annuïteit aan de gemeente Den Haag te betalen.

Het nog te betalen bedrag van circa € 93.500 betreft nagenoeg volledig de afrekening van de rekening courant met het Clubhuis en de Buurtsportvereniging.

Het eigen vermogen daalde met ruim € 8.500, gelijk aan het verlies over 2019, naar € 579.006.

3. Rekening van baten en lasten

	2019	2018
BATEN		
Legaten, schenkingen, giften, contributies en bijdragen	7.174	7.311
Gift Het Mussennest	15.000	15.000
Opbrengst beleggingen en rente bedrijfswoning	25.701	13.873
Totaal baten	47.876	36.184
LASTEN		
Algemene kosten	6.804	13.458
Bijdrage aan kampen / uitjes / bijeenkomsten	5.348	5.612
Bijdrage aan Clubhuis	44.250	30.000
Totaal lasten	56.401	49.070
Saldo baten en lasten	-8.526	-12.886

Aan schenkingen, giften, legaten en bijdragen kwam ongeveer evenveel binnen als in 2018. In 2019 heeft de vereniging wederom een gift van € 15.000 ontvangen van Stichting Het Mussennest. De opbrengsten uit beleggingen zijn eenmalig hoog. Dit hangt samen met de verkoop van de obligaties. Voor een nadere toelichting zie paragraaf 5.

De algemene kosten waren aanmerkelijk lager dan in 2018; zie paragraaf 4.

De bijdrage aan door de Mussen georganiseerde kampen was ongeveer hoog als in 2018.

Tot slot droeg de vereniging voor € 30.000 bij aan de algehele exploitatie van het Clubhuis plus voor € 14.250 aan een onderzoek naar social return on investment. In 2018 is een algemene bijdrage van € 30.000 gedaan.

Per saldo resteerde een tekort van € 8.526 dat is toegevoegd aan het eigen vermogen.

4. Toelichting op de balans

Effecten en obligaties

	Aanschaf- waarde	Beurswaarde		Waardegrondslag	
		31-12-2019	31-12-2018	30-12-2019	31-12-2018
4 1/8% Obligaties Rabobank 2011/2021	254.500	0	270.713	0	250.000
Totaal	254.500	0	270.713	0	250.000

In augustus 2019 zijn de obligaties verkocht. De obligaties stonden op de balans voor € 250.000. Het verkoopresultaat (zie paragraaf 5) is in de resultatenrekening verwerkt.

Kortlopende vorderingen en overlopende activa

	31-12-2019	31-12-2018
Lopende interest obligatieleningen	0	9.973
Nog te ontvangen bedragen	348	354
Liquiditeitssteun Pand	195.000	110.000
Liquiditeitssteun Clubhuis	50.000	50.000
Totaal	245.348	170.327

Liquide middelen

	31-12-2019	31-12-2018
Beleggingsrekening ABN-AMRO	141.504	11.496
Rekening-courant ABN-AMRO	17.716	14.595
Rekening-courant ING	118.319	27.875
Totaal	277.538	53.967

Eigen vermogen

	31-12-2019	31-12-2018
Balans per 1 januari	587.531	600.417
Saldo boekjaar	-8.526	-12.886
Balans per 31 december	579.005	587.531

Kortlopende schulden en overlopende activa

	31-12-2019	31-12-2018
Nog te betalen bedragen	93.478	41.518
Totaal	93.478	41.518

Bij de kortlopende vorderingen bestaat de post "Nog te ontvangen bedragen" uit een verrekening met Stichting Mussennest.

Daarnaast staat er een post van € 195.000 liquiditeitssteun aan Stichting Pand; de vereniging heeft in 2019, bovenop de € 110.000 die in 2018 al tijdelijk was overgemaakt aan Stichting Pand, nog eens € 85.000 liquiditeitssteun aan Pand verleend. Deze steun was nodig omdat Clubhuis zelf in liquiditeitsproblemen verkeert en daardoor niet de volledige huur overmaakt aan Stichting Pand. Daardoor is pand niet in staat de jaarlijkse rente en aflossing aan de gemeente Den Haag te betalen. Door de steun van de vereniging heeft die betalingen alsnog mogelijk gemaakt.

Tot slot heeft de vereniging (in 2018) zelf ook rechtstreeks € 50.000 liquiditeitssteun aan Clubhuis gegeven.

De liquiditeiten bedroegen eind 2019 ruim € 277.000, voornamelijk omdat als gevolg van de verkoop van de effectenportefeuille.

De post “Nog te betalen bedragen” betreft nagenoeg volledig bedragen die de vereniging nog verschuldigd is aan Clubhuis. Dit betreft de afrekening van de door het Clubhuis voorgesloten kosten in 2018 (€ 11.060) en 2019 (€ 4.528) alsmede een bijdrage aan de Buurtsportvereniging in 2018 (€ 30.000), een bijdrage aan de dekking van het exploitatietekort van Clubhuis in 2019 (€ 30.000) en de betaling van de kosten van een onderzoek naar social return on investment in 2019 (€ 14.250). In totaal is dit € 89.838.

Het resterende bedrag (€ 3.640) betreft nog een verrekening met Mussennest.

5. Toelichting op de rekening van baten en lasten

Legaten, schenkingen, giften, contributies en bijdragen

	2019	2018
Nalatenschappen en legaten		
Contributies en bijdragen > € 100	4.050	3.950
Overige contributies en bijdragen	3.124	3.361
Totaal	7.174	7.311

Opbrengst beleggingen en rente bedrijfswoning

	2019	2018
Rente obligaties	6.583	10.313
Bewaarloon en provisies	-439	-478
Rente beleggingsrekening en rekening-courant	14	41
Eenmalig verkoopresultaat verkoop obligaties	15.675	
Rente lening bedrijfswoning	3.869	3.998
Totaal	25.701	13.873

Algemene kosten

	2019	2018
Bankkosten	150	127
Diverse kosten vereniging	601	1.635
Bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering	799	841
Kosten drukwerk, mailings, briefpapier, acceptgiro's	2.615	2.842
Attenties vrijwilligers, stagiaires en medewerkers	2.640	8.013
Totaal	6.804	13.458

De giften wijken in 2019 weinig af van de bedragen over 2018.

Op 20 augustus zijn de obligaties die de vereniging in portefeuille had verkocht. De obligaties hebben daarom in 2019 over bijna 8 maanden rente opgeleverd in plaats van 12. Vandaar dat de renteopbrengst slechts € 6.583 bedroeg in plaats van de reguliere € 10.313 zoals gebruikelijk. Omdat de rente van de obligaties met 4,125% veel hoger is dan de actuele rente (nagenoeg 0%), was de koers van de obligaties op de beurs hoger dan de nominale waarde. Als de vereniging de obligaties tot einde looptijd had aangehouden, had de vereniging nog € 14.381 aan rente ontvangen. De koerswinst was € 15.675. De vroegtijdige verkoop heeft dus tot een klein extra resultaat geleid.

Overigens zullen vanaf 2020 de inkomsten van de vereniging structureel ruim € 10.000 lager uitkomen vanwege de verkoop van de effecten en het feit dat op liquide middelen en spaargeld geen rentevergoeding wordt ontvangen. Ook zal de rente-opbrengst op de uitstaande lening bij Het Mussennest door aflossingen op de hoofdsom teruglopen. Tot slot zullen ook de giften in de toekomst minder worden vanwege het overlijden van leden. Dit alles verkleint de mogelijkheden die de vereniging heeft om in de toekomst niet gesubsidieerde activiteiten in het Clubhuis mogelijk te maken en maakt het nodig dat de vereniging over robuuste reserves beschikt.

De algemene kosten zijn ruim € 6.500 lager uitgekomen dan in 2018. Dat is voornamelijk het gevolg van veel lagere kosten uit hoofde van attenties voor vrijwilligers, stagiaires en medewerkers (in december).